

Ireneusz Caban

Oddział partyzancki Armii Krajowej "Nerwy" (II Pluton OP 8) : zarys dokumentacyjny

Rocznik Lubelski 27-28, 165-176

1985-1986

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

IRENEUSZ CABAN

ODDZIAŁ PARTYZANCKI ARMII KRAJOWEJ „NERWY” (II PLUTON OP 8). ZARYS DOKUMENTACYJNY

Oddział partyzancki „Nerwy” pod dowództwem pchor., ppor. Wojciecha Rokickiego („Nerwa”) powstał na przełomie 1943 i 1944 roku. Początki jego sięgają jednak jesieni roku 1943 (wrzesień—październik), kiedy to adiutant komendanta obwodu AK Lublin W. Rokicki utworzył tzw. grupę specjalną, pozostającą w dyspozycji komendanta obwodu kpt. Jana Rolińskiego („Jan”). Jej zadaniem była ochrona organizacji, a więc m. in. zwalczanie zdrajców i kolaborantów. Początkowo miała ona w zasadzie charakter garnizonowy, ale już wówczas wykonywała zleczone zadania w terenie. Liczyła od 5 do 7 osób, a w jej skład, obok dowódcy W. Rokickiego, wchodził: kpr. Jan Czapla („Czarny”), kpr. pchor. Jan Czerny („Szwarc”), pchor. Jan Flisiak („Chłopicki”) ¹, kpr. pchor. Witold Głuchowski („Las”), kpr. pchor. Józef Sobieszczański („Sęk”) oraz ppor. rez. Tadeusz Stępień („Poker”). Późną jesienią grupa coraz częściej przybierała charakter lotny, a na przełomie 1943 i 1944 roku ppor. W. Rokicki („Nerwa”) na jej bazie rozpoczął organizować lotny oddział partyzancki. W pełni cech takiego oddziału nabrał on w styczniu 1944 roku. Podlegał wówczas komendantowi obwodu Lublin-powiat ².

Oddział partyzancki „Nerwy” od samego początku miał swoją specyfikę. W przeciwieństwie do wielu innych powstałych w tym czasie, tylko w małym stopniu grupował ludzi „spalonych”. Jego członkowie w większości rekrutowali się spośród ochotników, przede wszystkim młodzieży szkolnej i robotniczej Lublina, m. in. jedną z pierwszych większych grup, która zasiłała oddział w styczniu 1944 roku, była grupa uczniów Szkoły Budowlanej inż. Łukaszewicza po ukończonej w konspiracji podchorążówce.

Pod koniec stycznia 1944 roku oddział liczył ok. 30 partyzantów i pozostawał na kwaterach zimowych w rejonie Bychawki. W tym czasie był podzielony na trzy drużyny, którymi dochodzili: 1 — kpr. pchor. Jan Czerny („Szwarc”), zastępca — kpr. pchor. Stefan Różycki („Nałęcz”); 2 — kpr. pchor. Witold Głuchowski („Las”), zastępca — kpr. pchor. Tadeusz Cenzartowicz („Zawichost”); 3 — kpr. pchor. Stefan Łatowski

¹ Przy końcu 1943 r. przeszedł do BCh, gdzie był dowódcą grupy partyzanckiej.

² Biblioteka im. H. Łopacińskiego w Lublinie (dalej — BHL), 2079, k. 1137—1143, w. R o k i c k i („Nerwa”), Relacje z 24 III i 20 IX 1965; T e n ż e: Przyczynek do historii oddziału „Nerwy” (wszystkie relacje, materiały i dokumenty, przy których nie wskazuje się miejsca przechowania, pochodzą ze zbiorów do dziejów Armii Krajowej Ireneusza Cabana i Zygmunta Mańkowskiego. Zostaną one w przyszłości scalone ze zbiorami przekazanymi przez nas w latach siedemdziesiątych do Biblioteki im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie); T e n ż e, Odpowiedzi na pytania w sprawie genezy oddziału „Nerwy” i „Szarugi”; T e n ż e, Relacja z 22 XI 1983; J. O n o s z k o („Jacyna”), Oddział partyzancki „Nerwy”.

(„Nemrod”), zastępca — kpr. pchor. Władysław Nowacki („Tur”). Szefem oddziału był sierż. „Nowy” (NN).

W drugiej połowie lutego w skład oddziału została włączona 16-osobowa grupa z rejonu IV (Krzczonów) pod dowództwem plut. Władysława Nogi („Boruta”)³. W większości składała się ona z członków scalonego z AK plutonu Batalionów Chłopskich ze wsi Olszanka, gm. Krzczonów, którzy po pacyfikacji wsi w dniu 22 stycznia 1944 roku musieli opuścić swoje zagrody i uformowali partyzancką grupę lotną. Przez ponad pół miesiąca działała ona samodzielnie, operując w okolicy Krzczonowa. W dniu 14 lutego pomiędzy Gierniakiem a Giełczwią, na drodze Lublin—Wysokie natknęła się na samochody pancerne, tracąc 2 ludzi. Po tym zdarzeniu na prośbę komendanta rejonu została podporządkowana ppor. W. Rokickiemu. W oddziale stanowiła odrębną drużynę, pozostającą pod dowództwem „Boruty”. Przy końcu marca, w związku z ustaniem zagrożenia, a także rozpoczęciem prac polowych, cała grupa powróciła do Olszanki⁴.

W maju oddział partyzancki „Nerwy” liczył ok. 70 ludzi. W tym też okresie, po utworzeniu zgrupowania Oddziałów Partyzanckich 8 pp leg. (OP 8), został podporządkowany jego dowódcy kpt. Konradowi Schmedingowi („Konrad”, „Młot”) jako II pluton zgrupowania (kryptonim: „II/OP 8”). Terenem operacji oddziału były głównie zachodnie i południowe obszary ówczesnego powiatu lubelskiego. Początkowo najczęściej były to okolice Bychawy, później — rejon Krzczonowa.

W drugiej połowie marca na polecenie Komendy Okręgu II pluton OP 8 pod dowództwem „Nerwy” został skierowany w rejon Bełżyc, gdzie wraz z innymi oddziałami partyzanckimi Inspektoratu Rejonowego „Lublin” miał ochraniać pierwszą w kraju operację lądowania samolotu alianckiego, przeprowadzoną pod kryptonimem „Most”. Operacja ta, planowana początkowo na ostatnie dni marca, ze względu na złe warunki atmosferyczne kilkakrotnie odraczana, została ostatecznie pomyślnie zrealizowana w nocy z 15 na 16 kwietnia 1944 roku⁵.

Oddziały wyznaczone do operacji otrzymały zakaz dowolnej dyslokacji i dokonywania akcji na przydzielonym terenie i pozostawały w ustawicznej dyspozycji kierownika całego przedsięwzięcia, szefa lotnictwa Okręgu kpt. Janusza Mościckiego („Jacek”, „Bocian”). Przeciągające się w czasie oczekiwanie, odraczanie kolejnych terminów i swego rodzaju

³ W. Noga („Boruta”), ur. 26 VII 1913 r. w Olszance k. Krzczonowa w rodzinie chłopskiej. W latach 1935—1936 odbył służbę wojskową w 50 pp, gdzie po ukończeniu szkoły podoficerskiej został mianowany kapralem. W kampanii wrześniowej walczył w składzie 7 pp leg. Awansowany do stopnia plutonowego. W bitwie pod Iłżą został ranny i dostał się do niewoli. Po ucieczce w czasie przemarszu jeńców powrócił do Olszanki. W 1941 r. wstąpił do ZWZ i został dowódcą placówki. W 1943 r. wraz z całym plutonem przeszedł do BCh. Po scaleniu podlegał komendzie rejonu AK Krzczonów

⁴ W. Noga, Akcja Krzczonów i akcja Olszanka; Tenże, List z 19 XII 1983 i 13 I 1984; Rokicki, Przyczynek do historii oddziału, *op. cit.*; Tenże, List z 11 XI 1985; Onosko, Oddział partyzancki, *op. cit.*

⁵ T. Kostuch: Operacja „I Most”. „Przegląd Tygodniowy” 1984, nr 16; BHL, 2079, k. 282, Z. Domżał („Kuba”), Relacja z 18 VI 1965; J. Mościcki („Bocian”), Kryptonim „Most”; W. Panas („Wiesław”), Wspomnienia okupacyjne (Operacja „Most”); Rokicki, Przyczynek do historii oddziału, *op. cit.*; Tenże, Odpowiedzi na pytania, *op. cit.*

bezczynność nie pozostawały bez wpływu na stan koncentracji psychicznej ludzi z oddziałów. Z drugiej strony pozostawanie oddziałów przez dłuższy czas na stosunkowo niedużym obszarze nie uszło też uwagi okupanta.

Przed świętami wielkanocnymi (5 kwietnia) oddział zakwaterował w wsi Pawlin koło Bełżyc. Miejsce postoju miało mieć charakter tymczasowy, na okres świąt, gdyż wieś znajdowała się na terenie nie zalesionym i dostępnym dla nieprzyjaciela. Partyzanci zakwaterowali w czterech zagrodach. Stan oddziału wynosił wówczas 45—50 ludzi. Najprawdopodobniej na skutek doniesienia konfidenta w dniu 7 kwietnia (Wielki Piątek) Niemcy skierowali w rejon Pawlina zmotoryzowany szwadron konnej SS-policji, otaczając niespodziewanie partyzantów, a następnie podjęli natarcie, wspierane ogniem ciężkich karabinów maszynowych i moździerz. Od pocisków zajęły się zabudowania, w których bronili się partyzanci. W tej sytuacji próby przebiccia się przez okrążenie małymi grupkami okazały się mało skuteczne. Po dłuższej walce udało się to tylko 13—14 partyzantom, w tym 7 rannym⁶ (w większości ocalała 1 drużyna kpr. pchor. J. Czernego, natomiast z 3-ej przy życiu pozostał tylko jeden partyzant).

W nierównej walce w Pawlinie i na przylegających do wsi polach poległo 32 partyzantów (patrz: straty oddziału) oraz 1 osoba cywilna. Oddział utracił sporo broni i sprzętu, m. in. lekki karabin maszynowy, 3 pistolety maszynowe i 31 karabinów, a ponadto konie i tabor⁷.

Po rozproszeniu się oddziału w ciągu następnych 2—3 dni większość pozostałych przy życiu znalazła się w obozie partyzanckim ppor. Aleksandra Sarkisowa („Szarugi”) we wsi Wierzchowiska, gm. Bełżyce. Tutaj dołączyli również partyzanci, którzy w dniu tragedii znajdowali się poza oddziałem. Stan oddziału wynosił wówczas 20—30 osób. Stosunkowo szybko przezwyciężono przygnębienie i depresję⁸ i już w tydzień później oddział wykonał swoje zadania związane z operacją „Most”.

W drugiej połowie kwietnia 1944 roku ppor. W. Rokicki⁹ przystąpił

⁶ Byli to: Marian Charleza („Dab”), Józef Ciesielski („Zeń”), Witold Głuchowski („Las”), Jerzy Jędrusiak, Kantorowski („Wicher”), Zygmunt Twaróg („Junak”) i Jerzy Kołodziej („Figaro”).

⁷ APL, Meld. Orpo z 8 IV 1944; WIH, MiD, T-501, R-218. k. 141, Meld. DOW GG z 12 IV 1944; Arch. GKBZH, Akta żand. Lublin, t. 18. k. 2; BHL, 2079, k. 1142—1143, Rokicki, Relacja z 20 IX 1965; W. Białasiewicz: *Dziś do ciebie przyjść nie mogę*, „Kurier Lubelski” nr 76 z 2—4 IV 1976; Onoszko, Oddział partyzancki, *op. cit.* Według niemieckich danych zginęło wówczas 3 funkcjonariuszy, a 2 innych było rannych. Źródła niemieckie są w tej sprawie zgodne. Kwestionują je natomiast, jako wyraźnie zaniżone, żyjący uczestnicy walki pod Pawlinem.

⁸ Po Pawlinie partyzanci, dając wyraz woli pomszczenia swoich poległych kolegów, nosili na rękawach czarne tarcze z białą trupią czaszką i pieszczelami. Przy końcu czerwca dowództwo OP 8 zabroniło tej formy demonstracji i nakazało zdjąć tarcze. Zamiast nich wprowadzono biało-czerwony emblemat z orłem oraz napisem „II/8pp”.

⁹ Okoliczności zaskoczenia oddziału w Pawlinie były przedmiotem dochodzenia prowadzonego przeciwko dowódcy oddziału przez prokuratora Wojskowego Sadu Specjalnego. Ostatecznie sprawa została zakończona w czerwcu, a wynik ustaleń ogłoszony w Rozkazy personalnym nr 5 Inspektora Inspektoratu Rejonowego „Lublin” z 27 VI 1944 r. Prokurator Okręgu uznał, że „ppor. Nerwa, d-ca II plut. OP 8 pp Leg., nie jest winien przestępstwa kwalifikującego się pod WSS, ale stwierdził, że wyżej wym. ppor. Nerwa nie wyczerpał wszystkich możliwości jako d-ca pod względem taktycznym celem uchronienia swego oddziału od zaskoczenia”. W związku z tym ppor. W. Rokicki został ukarany przez inspektora surową naganą przy raporcie w dniu 25 VI.

do intensywnej odbudowy oddziału. Ten proces odbywał się na drodze naboru pojedynczych ochotników, jak i włączania do oddziału większych zorganizowanych grup.

Jeszcze w kwietniu, zaraz po zakończeniu operacji „Most”, w skład oddziału weszła 26-osobowa w pełni uzbrojona grupa z Piask, pod dowództwem st. sierż. Zygmunta Kowalczyka („Okrzeja”). Wywodziła się ona z powstałej w 1943 roku garnizonowej bojówki dywersyjnej (ODB) III rejonu AK (Piaski—Mełgiew), na czele której stał st. sierż. „Okrzeja”. Partyzanci z tej grupy mieli już za sobą wiele akcji zbrojnych przeprowadzonych na swoim terenie. Po ostatniej, dokonanej 2 marca na transport spirytusu z gorzelni Siedliska, na szosie Piaski—Lublin, grupa została zdekonspirowana i na polecenie komendanta obwodu kpt. Stanisława Piotrowskiego („Jar”) musiała opuścić garnizon. We wsi Jadwisin dołączyła do oddziału partyzanckiego „Nerwy” i w jego strukturze stanowiła 4-tą drużynę, dowodzoną przez kpr. pchor. Jana Winiarskiego („Bohun”), natomiast jej dotychczasowego dowódcę — st. sierż. Kowalczyka, miano wano szefem i oficerem broni oddziału¹⁰.

Na początku drugiej dekady maja w skład II plutonu OP 8 zostało włączonych kilkunastu partyzantów z rozwiązanego oddziału „Sarmaty” (IV/OP8), którzy zasilili poszczególne drużyny. W tej grupie znajdowały się dwie sanitariuszki: Anna Miszczuk („Lidia”) i Zofia Mioduszevska („Kropka”), które po krótkim pobycie w oddziale zostały przekazane do krasnickiego oddziału por. Stanisława Łokuciewskiego („Małego”)¹¹.

Również na początku maja w skład oddziału weszła 6-osobowa grupa członków rozbitej w wyniku aresztowań lubelskiej organizacji Miecz i Pług (MiP), dowodzona przez Zygmunta Domagalskiego („Zygmunt Kozak”). Od wiosny 1944 roku grupa ta szukała kontaktu z jakimś oddziałem partyzanckim, aby wejść w jego skład. Okresowo przebywała w Borcach w pow. zamojskim, gdzie mieściła się w tym czasie Komenda Okręgu MiP, a następnie operowała w pow. krasnostawskim i lubelskim (m. in. w dniu 10 kwietnia rozbroiła ochronę obozu Służby Budowlanej w Lublinie przy ul. Wesołej). Po nawiązaniu kontaktu z ppor. W. Rokickim w Krzczonowie została włączona do oddziału. Członkowie tej grupy przebywali w oddziale „Nerwy” przez około trzy tygodnie i na skutek zaistniałych, nie w pełni wyjaśnionych kontrowersji zostali w drugiej połowie maja z niego usunięci¹².

W końcu maja 1944 roku do oddziału dołączyła kilkunastoosobowa grupa partyzancka z pow. zamojskiego, dowodzona przez ppor. śl. st. Henryka Grochowskiego („Henryk”). Jej członkowie wywodzili się z grupy konspiracyjnej zorganizowanej w 1943 roku przez zatrudnionego wówczas w Nadleśnictwie Zamość H. Grochowskiego wśród pracowników tartaku i fabryki mebli giętych Ferdynanda Zypsera. Liczyła ona ok. 30 ludzi. Nie była związana z żadną organizacją konspiracyjną, jakkolwiek jej

¹⁰ Z. Kowalczyk („Okrzeja”), Kronika wspomnień z okresu hitlerowskiej okupacji; Onoszeko, Oddział partyzancki, *op. cit.*

¹¹ I. Caban, Z. Mańkowski: *Związek Walki Zbrojnej i Armia Krajowa w okręgu lubelskim*, t. II, Lublin 1971, s. 343—345; C. Linkowski („Tom”), Relacja z pobytu w oddziale „Spartanina” i „Nerwy”.

¹² Z. Domagalski („Zygmunt Kozak”), Relacja z 19 VII 1985; Rokicki, List z 20 XI 1985; R. Wnuk („Ryś”), Relacja z 12 VII 1985. Wg Rokickiego usunięcie grupy z oddziału zostało dokonane na polecenie dowódcy OP 8.

organizator wywodził się z Organizacji Wojskowej (OW) z Lublina; zagrożony aresztowaniem, od 1941 roku przebywał w Zamościu, gdzie występował pod okupacyjnym nazwiskiem Henryk Zagórski¹³.

Członkowie grupy „Henryka” przeszli teoretyczne przeszkolenie wojskowe, m. in. w zakresie posługiwania się bronią, a wczesną wiosną 1944 roku w lasach koło Łazisk odbyli ćwiczenia praktyczne. W drugiej połowie maja po przeprowadzeniu akcji na Nadleśnictwo Zamość i folwark w Borowinie Sitanieckiej, gdzie dozbrojono się, zdobyto konie i wóz, grupa przekształciła się w kilkunastoosobowy oddział lotny, a następnie przeszła przez pow. krasnostawski i w rejonie Krzczonowa dołączyła do oddziału „Nerwy”¹⁴. Jej członkowie zostali włączeni do poszczególnych drużyn, a ich dotychczasowego dowódcę mianowano zastępcą dowódcy oddziału (po Pawlinie funkcja ta nie była obsadzona). Na tym stanowisku pozostał on do końca czerwca, kiedy to rozkazem dowództwa OP 8 wraz ze swoimi ludźmi został skierowany do oddziału partyzanckiego „Jemioly”¹⁵.

W maju 1944 roku ukształtowała się ostatecznie struktura wewnętrzna odbudowanego po Pawlinie oddziału „Nerwy”, która obowiązywała do czasu rozpoczęcia akcji „Burza”. Oddział składał się wówczas z dowództwa, czterech drużyn strzeleckich, zwiadu konnego, poczty dowódcy i sekcji gospodarczej.

Zastępcami dowódcy oddziału byli kolejno: ppor. Henryk Grochowski („Henryk”), a od końca czerwca — ppor. rez. Jan Wiśniewski („Mucha”) (wcześniej był on nieoficjalnym zastępcą do spraw szkolenia), po jego śmierci w dniu 19 lipca — st. sierż. Zygmunt Kowalczyk („Okrzeja”). Szefem oddziału i oficerem broni był Z. Kowalczyk, podoficerem gospodarczym — kpr. Franciszek Nowak („Franek”), podoficerem furazowym — kpr. Michał Dudziak („Łyzka”). Sprawami BIP zajmował się w oddziale kpr. pchor. Lesław Eustachiewicz („Ksawery”, „Jerzy”).

Poszczególnymi drużynami dowodzili:

1-ą: kpr. pchor. Jan Czerny („Szwarc”), zastępca — kpr. Jan Czaplą („Czarny”); obaj odeszli z oddziału w połowie kwietnia ze względu na stan zdrowia. Wówczas dowódcą drużyny mianowano kpr. pchor. Alfreda Nagalskiego („Natar”), a jego zastępcą — kpr. pchor. Mariana Białasa („Gryf”);

¹³ J. Grygiel: *ZWZ-AK w obwodzie zamojskim, 1939—1944*, Warszawa 1985, s. 123—124; H. Grochowski („Henryk”), *Materiały dotyczące grupy „Henryka”*; *Tenże*, List z 10 I 1984; *Rokicki*, Listy z 15 oraz 22 XI 1983; *Onosko*, *Relacja z 21 IX 1983*.

¹⁴ Kontakt na oddział „Nerwy” H. Grochowski uzyskał za pośrednictwem swojego brata Zygmunta („Żbika”), który był partyzantem II/OP 8.

¹⁵ H. Grochowski („Henryk”, „Kruk”), ur. 6 I 1915 r. w Wilnie, absolwent Państwowego Gimnazjum im. S. Staszica w Lublinie. Po ukończeniu Szkoły Podchorążych Piechoty w Komorowie k. Ostrowi Mazowieckiej oficer zawodowy 29 Pułku Strzelców Kaniowskich w Kaliszu. W kampanii wrześniowej dowódca kompanii w 9 Batalionie Strzelców 25 DP. Ranny pod Łęczycą przebywał w szpitalu, a następnie w niewoli. Zbiegł z niej przy końcu 1939 r. i po przedostaniu się do Lublina związał się z Organizacją Wojskową (OW). Z jej ramienia pełnił funkcję komendanta IV rejonu (Lublin). Po przejściu do oddziału „Jemioly” przez krótki okres był zastępcą dowódcy, a następnie otrzymał skierowanie do 27 DP. Po wyzwoleniu Lubelszczyzny w Wojsku Polskim; pułkownik rezerwy.

2-ą: kpr. pchor. Tadeusz Cenzartowicz („Zawichost”), zastępca — kpr. pchor. Stanisław Hopkała („Rapp”);

3-ą: kpr. Zbigniew Slepowroński („Stach”), a po nim dotychczasowy zastępca — kpr. pchor. Jan Onoszko („Jacyna”);

4-ą: kpr. pchor. Jan Winiarczyk („Bohun”), zastępca — kpr. Czesław Linkowski („Tom”).

Dowódcą zwiadu konnego utworzonego przy końcu kwietnia (liczył 15 ludzi) był kpr. pchor. Eugeniusz Chorzelski („Bemol”), a jego zastępcą kpr. pchor. Bohdan Osiall („Baśka”); po śmierci Osialla w dniu 24 maja funkcję tę przejął kpr. pchor. Zbigniew Janisławski („Dym”).

Z chwilą rozpoczęcia „Burzy” decyzją dowództwa OP 8 poszczególne drużyny, które w tym czasie były faktycznie drużynami tylko z nazwy, zostały przekształcone w plutony, a cały oddział w II kompanię OP 8. Plutonami dowodzili: I — kpr. pchor. A. Nagalski („Natar”), II — kpr. pchor. T. Cenzartowicz („Zawichost”), III — kpr. pchor. J. Onoszko („Jacyna”), IV — kpr. pchor. J. Winiarczyk („Bohun”) oraz konnym zwiadem kpr. pchor. E. Chorzelski („Bemol”) ¹⁶.

W połowie maja 1944 roku stan oddziału przewyższył liczbę partyzantów sprzed Pawlina. W następnym okresie ten wzrost, nie licząc okresu „Burzy”, był umiarkowany: w czerwcu oddział skupiał ok. 90, a przed „Burzą” ponad 100 partyzantów ¹⁷. Ogółem jednak przez oddział „Nerwy” przeszło ponad 200 ludzi. Część z nich, jak np. grupa „Boruty”, „Henryka” oraz organizacji MiP, przebywała w oddziale nie dłużej niż miesiąc. Oddział zanotował stosunkowo wysokie straty własne, wynoszące 38 poległych oraz 16 rannych, z których tylko kilku po wyzdrowieniu powróciło do oddziału.

Mimo tak dużej wymiany ludzi od początku istnienia oddziału jego trzon stanowiła grupa młodzieży z Lublina (przed Pawlinem stanowiła ona ok. 80 proc. stanu oddziału, a w okresie „Burzy” ok. 55 proc.). Spośród niej rekrutowała się kadra oddziału, głównie podchorążowie po szkołach konspiracyjnych. Przez dłuższy czas jedynym oficerem w oddziale był jego dowódca (ppor. T. Stępień nie dołączył do oddziału lotnego), od maja ppor. J. Wiśniewski („Mucha”) i okresowo ppor. H. Grochowski („Henryk”).

Przy oddziale przebywała przez jakiś czas grupa 10 zbiegłych z niewoli żołnierzy radzieckich, którzy następnie zostali przekazani do zgrupowania Ukraińskiej Dywizji Partyzanckiej pod dowództwem P. Werszyhory. Ponadto członkami oddziału byli: niemiecki antyfaszysta Georg Arend („Żorz”), który przechowywał się w placówce AK Krzczonów, oraz zbiegła z transportu Rosjanka „Katia” (NN). Dwoje ostatnich przekazanych zostało w końcu czerwca do oddziału AL „Przepiórki”. W początko-

¹⁶ BHL, 2079, k. 1137—1143, Rokicki, Relacje, *op. cit.*; Onoszko, Oddział partyzancki, *op. cit.*; Linkowski, *op. cit.*; Kowalczyk, *op. cit.*

¹⁷ Caban, Mańkowski, ZWZ i AK w okręgu lubelskim, t. II, s. 353 i 480—481; BHL, 2079, k. 1137—1143, Rokicki, Relacje *op. cit.*; Onoszko, Oddział partyzancki, *op. cit.*, szacuje stan oddziału w czerwcu na 130—140, a w okresie „Burzy” na 180—200. Szacunek ten wydaje się jednak zawyżony, zważywszy, że wszystkie 7 oddziałów partyzanckich zgrupowanych w OP 8 liczyło wg stanu na 20 VII 1944 r. — 594 ludzi. Patrz: Przebieg walki z Niemcami w okresie od 20 VII do 29 VII na terenie Inspektoratu Środkowego z 15 VIII 1944 (zb.p.).

wym okresie w oddziale był Białorusin I. Wasilewicz (poległ pod Pawliem)¹⁸.

Oddział był stosunkowo dobrze uzbrojony. Pod koniec okupacji dysponował m. in. 2 lekkimi i 3 ręcznymi karabinami maszynowymi, rusznicą ppanc. i granatnikiem (tzw. piąt) oraz ok. 20—30 pistoletami maszynowymi. Spory procent broni pochodził ze zdobyczy podczas akcji zbrojnych. Wiosną oddział został zasilony także w broń zrzutową. Na jego wyposażeniu było 11 wozów taborowych, po 2 przy każdej drużynie (plutonie) oraz 3 w dyspozycji sekcji gospodarczej.

W pierwszych miesiącach swego istnienia oddział zaopatrywał się w żywność we własnym zakresie, później — po utworzeniu zgrupowania OP 8 — obowiązek ten spoczywał na służbach kwatermistrzowskich poszczególnych placówek i rejonów. Pod koniec okupacji partyzanci otrzymywali nieregularnie żołąd.

Przez cały czas w oddziale prowadzono szkolenie wojskowe — zarówno teoretyczne, jak i praktyczne. Prowadzono je w poszczególnych drużynach, natomiast zajęcia w terenie (natarcie, obrona itp.) przeprowadzano całością oddziału. Najczęściej odbywano je pod kierownictwem ppor. J. Wiśniewskiego („Mucha”)¹⁹.

W ramach planów końcowej walki z okupantem oddział partyzancki „Nerwy” miał w czasie powstania powszechnego (plan „A”) wziąć udział w walkach o opanowanie Lublina (to zadanie miało wykonać 166 plutonów i 11 drużyn samodzielných), a w ramach „Burzy” (plan „B”) — po wzmożeniu walki na tyłach wroga przejść na koncentrację jednostek OP 8 do miejscowości Prawiedniki, gdzie chciano przystąpić do prac związanych z odtworzeniem 8 pp leg. W jego strukturze oddział „Nerwy” wspólnie z partyzanckimi plutonami lotnymi ppor. Czesława Rossińskiego („Jemiola”) i ppor. cz.w. Stanisława Łukasika („Rys”) miał wejść w skład I batalionu, na którego dowódcę był wyznaczony dotychczasowy dowódca OP 8 kpt. K. Schmeding („Młot”). W dniu 24 lipca wobec trwających jeszcze walk o Lublin zmienił on wcześniej wydane rozkazy, nakazując podległym sobie oddziałom wyruszyć w kierunku miasta. Kiedy okazało się, że Lublin został już opanowany przez wojska radzieckie, kpt. „Młot” zmienił rozkaz i oddziały otrzymały ponowne polecenie skoncentrowania się w rejonie wsi Prawiedniki. Oddział „Nerwy” znalazł się w tym rejonie już w dniu 24 lipca i zakwaterował we wsi Polanówka, gm. Zemborzyce. Tutaj też zakwaterowały oddziały „Jemioly” i „Rysia”. W tymże dniu bezpośrednio dowództwo nad oddziałami objął kpt. K. Schmeding („Młot”). Zgodnie z planem odtwarzania sił zbrojnych (OSZ) powstały batalion miał przejść w rejon wsi Biadaczka w powiecie lubartowskim, gdzie pod dowództwem inspektora Inspektoratu Rejonowego „Lublin” ppłk. Edwarda Jasińskiego planowano odtworzyć 8 pp leg.

W dniu 25 lipca w Polanówce doszło do rozmów dowództwa batalionu z przedstawicielami Armii Radzieckiej. W sytuacji, kiedy kpt. „Młot”, zgodnie z otrzymanymi instrukcjami, zadeklarował wyłączną podległość rządowi polskiemu w Londynie, wojskowi radzieccy zażądali złożenia bro-

¹⁸ Rokicki, Przyczynek do historii oddziału, *op. cit.*; Onoszek, Oddział partyzancki, *op. cit.*

¹⁹ Tamże; Linkowski, *op. cit.*; ppor. J. Wiśniewski był poprzednio w oddziale partyzanckim pod dowództwem Stanisława Łukasika („Rys”).

ni i skierowania zgrupowanych żołnierzy do Chełma, gdzie mieli być wcieleni do 1 armii Wojska Polskiego. W tych warunkach po złożeniu broni doszło do rozwiązania koncentracji i w tych okolicznościach zakończył również działalność oddział partyzancki „Nerwy”²⁰.

*

Wojciech Rokicki („Nerwa”, „Guasz”), podchorąży, następnie podporucznik rezerwy. Urodził się 30 XI 1914 roku w Piaskach, woj. lubelskie. Maturę otrzymał w Państwowym Gimnazjum im. S. Staszica w Lublinie, a następnie odbył służbę wojskową w 9 pp leg. w Zamościu, podczas której ukończył Szkołę Podchorążych Rezerwy Piechoty w Tomaszowie Lubelskim. Od 1936 roku pracował w Zarządzie Miejskim w Lublinie i równocześnie studiował na Wydziale Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Zmobilizowany w sierpniu, brał udział w obronie Warszawy w 5 kompanii przeciwlotniczej ckm, wystawionej przez 9 pp leg. Po upadku stolicy powrócił do Lublina i do 1942 roku pracował w Zarządzie Miejskim. W październiku 1939 roku wraz z innymi założył organizację konspiracyjną „Żołnierze Armii Polskiej” i był w kierownictwie tej organizacji. Przy końcu 1940 roku, po rozpadzie ŻAP, wiąże się z ZWZ. Od roku 1942 poświęca się całkowicie pracy konspiracyjnej w szeregach AK. Pełnił m. in. funkcję oficera broni w rejonie I (Bełżyce—Jastków—Konopnica—Wojciechów) w obwodzie Lublin—powiat, a następnie przeszedł do sztabu obwodu, gdzie był adiutantem komendanta. Od jesieni 1943 roku jest organizatorem i dowódcą lotnej grupy specjalnej obwodu, która na przełomie 1943 i 1944 roku zostaje przekształcona w oddział partyzancki. Rokickiego mianowano dowódcą tego oddziału, którym dowodzi do końca okupacji. Po wyzwoleniu pracował na ziemiach zachodnich, a następnie do czasu przejścia na emeryturę, w Lublinie w budownictwie. Jest odznaczony m. in. Orderem Virtuti Militari kl. V, Krzyżem Walecznych, Krzyżem Partyzanckim i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Zmarł w dniu 8 VIII 1988 roku.

*

Akcje zbrojne oddziału²¹: • 14 XI 1943 — partyzanci z grupy lotnej „Nerwy” rozbili w Lublinie na al. Piłsudskiego (obecnie Świerczewskiego) 2 żołnierzy Wehrmachtu. Zdobyto 2 pistolety; • 16 I 1944 — w Bychawie rozbijono 2 żołnierzy Wehrmachtu, jeden z Niemców został ranny. Partyzanci zdobyli pistolet; • 23 I — patrol pod dowództwem „Nemroda” rozbili w Lublinie na ul. Szkolnej plutonowego i starszego szeregowca Wehrmachtu. Zdobyto pistolet i oporządzenie; • 24 I — wydzielona grupa z oddziału pod dowództwem „Zawichosta” dokonała akcji na obóz Służby Budowlanej (jednostka nr 2/400) przy ul. Wesołej w Lublinie. Obóz opanowano z zaskoczenia, zabierając z magazynów 11 kara-

²⁰ Przebieg walki z Niemcami w okresie 20 VII—29 VII, *op. cit.*; Onoszkowski, *Oddział partyzancki*, *op. cit.*; Kowalczyk, *op. cit.*

²¹ W relacjach wymienia się ponadto 3 akcje zbrojne wykonane przez partyzantów z oddziału, których potwierdzenia nie odnaleziono w zachowanych dokumentach. Są to: rozbicie 3 żołnierzy niemieckich w Bychawie (druga poł. II 1944), rozbicie podoficera Wehrmachtu w Lublinie na ul. Zamojskiej (7 IV) oraz zabranie volksdeutschowi z Dominowa kb i dubeltówki (druga poł. VI 1944).

binów i amunicję; • 24 I — jedna z grup uczestniczących w akcji na obóz Służby Budowlanej w czasie wycofywania się z Lublina starła się późnym wieczorem z 6-osobowym patrolem Wehrmachtu i policji polskiej. Podczas wymiany ognia 2 Niemców zostało rannych, w tym 1 ciężko. Po stronie partyzantów ranny został Kazimierz Szwed („Noir”). Partyzanci utracili również worek z ubraniami i amunicją; • 9 II — na drodze Głusk—Jablonna w pobliżu Abramowic dwaj żołnierze z oddziału: Bohdan Wójcicki („Wójt”) i Stanisław Bałuk („Hak”), przewożąc broń do komendy obwodu, natknęli się na niemiecki posterunek kontrolny. Razem z nimi jechali podwodą dwaj członkowie Szarych Szeregów: Tadeusz Łukawski i Mirosław Płazyński. W toku strzelaniny, jaka się wywiązała, poległ B. Wójcicki i obaj harcerze, natomiast S. Bałuk, ostrzeliwując się, zdołał się wycofać z zagrożonego terenu. Utracono 2 pistolety maszynowe z 6 magazynkami, 4 granaty oraz pistolet; • 14 II — oddział w pełnym składzie pod dowództwem por. „Nerwy” dokonał akcji na stację kolejową Dominów na linii Lublin—Chełm. Partyzanci w oczekiwaniu na pociąg z Trawnik, którym mieli być przewożeni więźniowie, opanowali budynek stacyjny oraz posterunek blokowy. Podczas oczekiwania na stacji pojawił się 10-osobowy patrol ochrony kolei z 689 batalionu ochrony z Chełma. Patrol ten został ostrzelany i zmuszony do poddania się, a następnie uprowadzony. Zlikwidowano go później w lesie. Oddział zdobył karabin maszynowy, 7 karabinów, pistolet, amunicję, oporządzenie oraz mundury. Podczas strzelaniny ranny został Wacław Luterek („Vis”); • 16 III — wydzielona grupa z oddziału pod dowództwem „Nerwy” opanowała z zaskoczenia punkt oparcia Wehrmachtu w majątku Kozice Dolne. Partyzanci uprowadzili 8 żołnierzy (tylko jeden zdołał się ukryć), którzy oprócz jednego, Słazaka (włączono go w skład oddziału), zostali rozstrzelani w lesie k. Zastawia. Partyzanci zdobyli broń i oporządzenie; • 1 IV — grupa z oddziału w sile 7 partyzantów dokonała w magazynach dystrykalnej Spółdzielni Rolniczo-Handlowej ekspropriacji 60 tys. zł oraz zarekwirowała żywność; • 5 IV — w Lublinie na ul. Grodzkiej grupa podchorążych z oddziału rozbroiła plutonowego Wehrmachtu, zabierając mu pistolet²²; • 7 IV — zaskoczenie i walka oddziału w Pawlinie; • 10 IV — we wsi Wierzchowiska, gm. Bełżyce, wspólnie z partyzantami oddziału „Szarugi” złapano 2 ostlegionistów (własowcy) dokonujących rabunku żywności. Zostali oni rozstrzelani; 15/16 IV — udział oddziału w operacji „Most”; • 20 IV — patrol w sile 15 ludzi pod dowództwem ppor. „Nerwy” dokonał akcji na wartownię wyścigów konnych w Lublinie. Warta została rozbrojona, a partyzanci zdobyli 2 karabiny oraz zarekwirowali 3 konie wyścigowe i 3 siodła; • 5 V — grupa żołnierzy pod dowództwem „Dyma” zabrała z liegenschaftu Wola Żółkiewka, gm. Żółkiewka, 10 koni; • 26 V — oddział pod dowództwem ppor. „Muchy” wspólnie z oddziałami terytorialnymi AK, AL i BCh z obwodu krasnostawskiego stoczył walkę z Niemcami w pobliżu wsi Dragany. Celem akcji, przygotowanej przez komendanta powiatowego LSB J. Gilasa („Mahatma”), było odbicie aresztowanych w rejonie lasu Piotrówek, na szosie Wysokie—Lublin. Zamiar ten nie powiódł się, gdyż partyzanci zdołali ostrzelać tylko ostatnie samochody z aresztowa-

²² Wg relacji uczestników akcję tę przeprowadzono w dniu 6 IV. Rozbroić miało wówczas nie jednego, lecz dwóch żandarmów.

nymi. W tym czasie otrzymano informację, że w pobliżu zasadzki znajduje się niemiecki pododdział w sile 41 ludzi, który wywozi z lasu drzewo. Pododdział ten postanowiono zaatakować (w tej fazie uczestniczył już oddział „Nerwy”). Zamierzenie to zrealizowano na odcinku zajmowanym głównie przez partyzantów z oddziału „Nerwy”. Po krótkiej walce Niemcy zostali rozbici i zmuszeni do poddania się. W wyniku akcji 8 żołnierzy niemieckich zginęło, 2 zostało rannych, a 20 dostało się do niewoli (w większości ostlegioniści). Zostali oni zabrani przez oddział „Nerwy”, a następnie, po rozmundurowaniu, na polecenie dowództwa OP 8 zwolnieni. Zdobyto m. in. 3 pistolety maszynowe i 30 karabinów, a ponadto amunicję, sprzęt wojskowy i oporządzenie. Ok. 8 samochodów zostało spalonych. Po stronie partyzantów poległo 2 ludzi z placówek; • 1 VI — oddział w pełnym składzie opanował osadę Wysokie i rozbił miejscowe magazyny zbożowe. Zarekwirowano m. in. 400 q owsa, 31 q jęczmienia, 10 q wyki i 5 q łubinu. Do akcji użyto ok. 120 chłopskich podwód; • 21 VI — grupa partyzantów pod dowództwem pchor. „Natara” zaatakowała z zasadzki w pobliżu stacji kolejowej Dominów (linia Lublin—Chełm) patrol ochrony z 902 batalionu ochrony transportu. Doszło do wymiany ognia, podczas której 2 ostlegionistów zostało zastrzelonych, a 2 rannych. Po stronie partyzantów lekko ranny został Lesław Bezdek („Nil”). Wobec nadejścia pociągu z urlopowanymi żołnierzami niemieckimi partyzanci wycofali się; • 19 VII — oddziały „Nerwy” i „Jemioły” pod dowództwem ppor. „Nerwy” dokonały akcji na załogę osłaniającą majątek pod zarządem niemieckim w Kłodnicy Dolnej, gm. Wilkołaz. Akcja, z zamysłem zaskoczenia Niemców, nie udała się, gdyż schronili się oni do części budynku zamieszkałej przez ludność cywilną (z tego powodu akcję przerwano). W toku walki, jaka wywiązała się, Niemcy mieli 4 ciężko rannych. Straty partyzantów były wyższe. Z oddziału „Nerwy” polegli: ppor. Jan Wiśniewski („Mucha”), pchor. Marian Białas („Gryf”) i Stanisław Boguta („Smiały”), a 5 odniosło rany²³, natomiast oddział „Jemioły” miał 2 zabitych i 2 rannych; • 24 VII — zwiad konny pod dowództwem ppor. „Nerwy” natknął się pod wsią Woła Duża koło Bełżyc na wycofujący się oddział niemiecki. W czasie walki Niemcy mieli straty w zabitych i rannych (wg meldunku z „Burzy” zginęło 8 żołnierzy Wehrmachtu, wg relacji 2—7). Z oddziału zginął Mirosław Wójcicki („Blask”), a ranny był Tadeusz Winiarczyk („Kmicic”). Zdobyto pistolety maszynowe i karabiny.

*

Wykaz (niepełny) członków oddziału: Arend Georg („Żorz”), Bałuk Stanisław („Hak”), Banaszak Władysław („Wróbel”), Baran Jerzy („Zew”), Bartoszek Aleksander („Burza”), Bezdek Lech („Nil”), Białas Marian („Gryf”), „Biały” (NN), Bielał Piotr („Jantar”), Bogut Jan („Góral”), Boguta Stanisław („Smiały”), Boruch Wojciech („Czortek”), Bosak Józef („Wicher”), Bryda Stanisław („Douglas”), Bryda Zygmunt, Brzeziński Andrzej („Adam”), Brzeziński Ryszard („Ewa”), Burdanowski Eugeniusz, Busiewicz Jan („Basza”), Bychawski Henryk („Ben”), Cenzartowicz Janusz („Warszawski”), Cenzartowicz Roman („Cezar”), Cenzartowicz Ta-

²³ Byli to: Lesław Eustachiewicz („Jerzy”), Zbigniew Janisławski („Dym”), Jerzy Leśniewski („Chan”), Edward Wolski („Puma”) i Zbigniew Wójcicki („Kula”).

deusz („Zawichost”), Charleza Marian („Dąb”), Chorzeliski Eugeniusz („Bemol”), Chowicki Stanisław („Groźny II”), Ciesielski Józef („Zeń”), „Czajka” (NN), Czapla Jan („Czarny”), Czerny Jan („Szwarc”), Czerwiński Zdzisław („Smutny”), Dąbrowski Zbigniew („Roman”), Denisow Jerzy („Ryszard”), Dolecki Jan („Lis II”), Dolecki Tadeusz, Domagalski Zygmunt („Zygmunt Kozak”), Dudek Lucjan („Rekrut”), Dudziak Michał („Łyzka”), Dziadosz Józef, Eustachiewicz Lesław („Jerzy”, „Ksawery”), Flisiak Jan („Chłopicki”), Garbacki Czesław („Młody”), Garbacki Władysław („Jeleń”), Gawliński Czesław, Gawliński Krzysztof, Głuchowski Witold („Las”), Godziszewski Ryszard („Borowicz”), Gołacki Lubomir („Lucy”), Gołąb Jan, Gołębiowski Mieczysław („Głaz”), Gospodarek Zbysław („Tygrys”), Górniak Zygmunt („Zyga”), Grabowski Jerzy, Grabowski Stefan („Witold”), Gralewski Marian („Pokorny”), „Granat” (NN), Grochowski Henryk („Henryk”), Grochowski Zygmunt („Zbik”), Gruszecki Ryszard („Ursus”), Grysz Czesław („Rak”), Grzegorzcyk Stanisław, Grzesiak Stanisław, Gustaw Józef („Pokorek”), Gustaw Stanisław („Zderzak”), „Harpun” (NN), „Hoczki” (NN), Hopkała Stanisław („Rapp”), Ignatowski Marian („Almanzor”), Janisławski Zbigniew („Dym”), Januszek Stanisław, Jarosz Maksymilian („Mirski”), Jeżewski Waclaw („Budda”), Jędrusiak Jerzy, „Józek” (NN), *, Kasiak Stanisław, Kasperek Mieczysław („Cygan”), „Katia” (NN), „Klarnet” (NN), Kluza Eugeniusz („Giewont”), Kochaniec Jan s. Karola, Kochaniec Jan s. Wojciecha („Potęga”), Kochaniec Józef, Kołodziej Jerzy („Figaro”), Konopczyński Wiesław, Kosecki Józef („Sepi”), „Kosynier” (NN), Koško Józef, Kowalczyk Zygmunt („Okrzeja”), Kowalski Władysław („Tarzan”), Kozak Zygmunt („Brochwicz”), Kozłowski („Róża”), „Krak” (NN), Król Bolesław, Krzykowski Józef („Lis I”), Księżopolski Antoni („Profesor”), „Kula” (NN), Kula Krzysztof („Krawiec”), „Kura” (NN), Kwapisiewicz Piotr („Samson”), Kwieciński Zygmunt („Żuk”), Latała („Orzeł II”), Latomski Stefan („Nemrod”), Leśniewski Jerzy („Chan”), Linkowski Czesław („Tom”), „Longin” (NN), Luterek Waclaw („Vis”), „Lwowiak” (NN), Ładkowski Czesław, Łuniewicz Tadeusz („Śnieg”), „Majcher” (NN), Małocha Jan („Baran”), „Mały” (NN), „Mat” (NN), Mazurek Tadeusz („Murzyn”), **, Miłkaszewicz Stanisław („Scibor”), Milanowski Tadeusz („Miłosz”), Mioduszewska Zofia („Kropka”), Mirosław Zbigniew („Leonidas”), Mischczuk Anna („Lidia”), Młynarski Roman („Łuk”), Mroczek Henryk („Klops”), Mróz Władysław („Polak”), Nagalski Alfred („Natar”), Nagalski Zbigniew („Neron”), Noga Władysław („Boruta”), Nowacki Władysław („Tur”), Nowak Franciszek („Franek”), „Nowy” (NN), Ochnik Zenon („Warszawiak”), Onoszko Jan („Jacyna”), Opaliński Franciszek („Zawisza”), „Orzeł” (NN), „Osa” (NN), Osial Bohdan („Baśka”), Ostasński Tadeusz, Paluch Bolesław („Szumny”), Paluch Mieczysław („Wesoły”), Paprota Zenon („Cygan”), Parzytek Tadeusz („Zrąb”), Pawlak Marian, Pawlak Stefan, Pawlak Szczepan, Piotrowicz Marian, Piszczeczki Ryszard („Maks”), Pogódz Edward („Topór”), Polakowski Stanisław („Rycerz”), Pomarański Ziemowit („Wrzos”), Pośnik Waclaw („Świerk”), Próchniak Leszek („Łowca”), Puszka Czesław („Jowisz”), Puszka Jan („Korsarz”), Rokicki Wojciech („Nerwa”, „Guasz”),

* Kantorowski („Wicher”)

** Miazek Józef („Skala”)

Różycki Stefan („Nałęcz”), Rułka Henryk („Cichy”), Rycaj Mieczysław („Kalina”), Rysak Stanisław („Kmita”), Sawicki Edmund („Tarzan II”), Sawicki Zdzisław („Babinicz”), Siarkowski Leopold („Lopek”), Skաաեcki Jan („Korbiel”), „Skowronek” (NN), *, Sobieszczański Jerzy („Wiór”), Sobieszczański Józef („Sęk”), Soroko Henryk („Rafał”), „Sowa” (NN), „Sten” (NN), Stępień Tadeusz („Poker”), Susz Józef („Groźny”), Szafranek Franciszek, Szewczyk Zygmunt („Pajac”), Sztejman Marian („Maur”), Szwed Kazimierz („Noir”), Szyszko Ryszard („Orlicz”), Ślepowroński Zbigniew („Stach”), „Śmiały” (NN), Tkaczyk Jan, Todorowski Stanisław, Tomaszewski Eugeniusz („Tom II”), Tracz Marian Tadeusz, Trzcinski Edward („Smigły”), Turzański Tadeusz („Barnaba”), Twaróg Zygmunt („Junak”), „Unikat” (NN), Wasilewicz Iwan („Iwan”), Wawruszak Longin („Longin”), „Wędrowiec” (NN), Wierzbicki Tadeusz, Winiarczyk Jan („Bohun”), Winiarczyk Tadeusz („Kmicic”), Wiśniewski Jan („Mucha”), Wnuk Ryszard („Rys”), Wolski Edward („Puma”), Wolski Marian („Smyk”), Wosiak („Sobieski”), Wójcicki Bohdan („Wójt”), Wójcicki Mirosław („Blask”), Wójcicki Zbigniew („Kula”), Wójcik Jan („Pocisk”), Wroński Zbigniew („Marynarz”), Zapolski-Kusy Edward („Dewajtis”), Zaręba Stanisław („Chrabąszcz”), Zawadzki Saturnin („Jan”).

*

Straty oddziału: Władysław Banaszak („Wróbel”) — poległ 7 IV 1944 w Pawlinie (pozostali polegli w Pawlinie bez wymieniania daty i miejsca), Aleksander Bartoszek („Burza”), Marian Białas („Gryf”) — poległ 19 VII w Kłodnicy, „Biały” (NN), Jan Bogut („Góral”), Stanisław Boguta („Śmiały”) — poległ 19 VII w Kłodnicy, Zdzisław Czerwiński („Smutny”), Zygmunt Górniak („Zyga”), Marian Gralewski („Pokorny”), Czesław Grysz („Rak”), Mieczysław Kasperek („Cygan”), Eugeniusz Kluza („Giewont”), „Krak” (NN), Krzysztof Kula („Krawiec”), Stefan Latomski („Nemrod”), „Lwowiak” (NN), Łuniewicz Tadeusz („Śnieg”), Henryk Mroczek („Klops”), Władysław Nowacki („Tur”), „Orzeł” (NN), Bohdan Osiall („Baśka”) — zginął podczas pacyfikacji wsi Podole 24 V 1944, Bolesław Paluch („Szumny”), Mieczysław Paluch („Wesoły”), Tadeusz Paryzek („Zrąb”), Henryk Rułka („Cichy”), Stanisław Rysak („Kmita”), **, Józef Sobieszczański („Sęk”), „Sowa” (NN), „Sten” (NN), Józef Susz („Groźny”), Marian Sztejman („Maur”), Tadeusz Turzański („Barnaba”), Iwan Wasilewicz („Iwan”), Jan Wiśniewski („Mucha”), — poległ 19 VII w Kłodnicy, Marian Wolski („Smyk”), Bohdan Wójcicki („Wójt”) — zginął 9 II 1944 w pobliżu Abramowic, Mirosław Wójcicki („Blask”) — poległ 24 VII 1944 w Woli Dużej k. Bełżyc.

* Skrzypczyński Władysław („Wiatr”)

** Władysław Skrzypczyński („Wiatr”)